

Valsts izglītības
satura centrs

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Nr. 8.5.2.0/16/I/001

«Nozaru kvalifikācijas sistēmas pilnveide profesionālās izglītības attīstībai un kvalitātes nodrošināšanai»

Profesionālās kvalifikācijas eksāmena satura TITULLAPA

Nozares/sekтора nosaukums	Uzņēmējdarbības, finanšu, grāmatvedības, administrēšanas (vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība un komerczinības) nozare
Profesionālā kvalifikācija	"Agrārā sektora komercdarbinieks"
Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmenis	4. LKI līmenis

Pasūtītājs:

Valsts izglītības satura
centrs

Metodiskais atbalsts:

Projekts "Nozaru kvalifikācijas sistēmas pilnveide
profesionālās izglītības attīstībai un kvalitātes nodrošināšanai"
Elita Skrupska

Izpildītājs:

SIA "AC Konsultācijas"

Darba grupas vadītājs:

Zaiga Finka

Darba grupa:

Ieva Nebare, Liāna Ozolante, Linda Kravcova

Vērtētāji:

Latvijas Darba devēju konfederācija
Nozares eksperts: Anna Medne

Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība
Nozares eksperts: Biruta Skrodere

Profesionālās kvalifikācijas eksāmena PROGRAMMA
Uzņēmējdarbības, finanšu, grāmatvedības, administrēšanas
(vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība un komerczinības) nozare,
profesionālā kvalifikācija "Agrārā sektora komercdarbinieks",
4. LKI līmenis

Mērķis	Pārbaudīt un novērtēt eksaminējamā profesionālās kompetences atbilstoši profesijas standarta prasībām vai profesionālās kvalifikācijas prasībām.	
Darba uzbūve	Uzdevumu skaits	5
	Uzdevumu veidi	Rakstiskas atbildes uz jautājumiem, aprēķina uzdevums, praktiskais darbs, prezentēšana, darba mape.
	Uzdevumu izpildes kopējais laiks minūtēs	235 min.
Uzdevumu apraksts	<p>1. Rakstiski izpildīt zināšanu pārbaudes uzdevumus par: preču piegādi vai sagādi saistītām izmaksām, darba samaksas sistēmu, saimnieciskās darbības analīzi (vai izmaksu daudzveidība, vai peļņas un ieņēmumu atšķirības, vai resursu izmantošanas pamatojums), tirgvedību, komercdarbību, tirgzinībām, ražošanas izmaksām, darba samaksas veidiem, piedāvājumu un pieprasījumu, tirgu ietekmējošiem faktoriem, preces sadales kanālu izvēli, ražošanas izmaksām, tirgvedību, uzņēmuma formām, komercdarbības vadības funkcijām, t.sk. pārtulkot 3 (trīs) terminus vienā no svešvalodām (krievu, angļu vai vācu valodās). <i>(izpildes laiks 35 min.)</i></p> <p>2. Aprēķināt produkta pašizmaksu, mainīgās izmaksas, pastāvīgās izmaksas, kopējās izmaksas. <i>(izpildes laiks 30 min.)</i></p> <p>3. Organizēt ar produktu (agrārā sektora) realizāciju saistītos darbus: 3.1. Saplānot agrārajā jomā veicamos darbus, izmantojot doto konkrētu veicamo darbu sarakstu dažādam laika periodam (t.i. dienas(-u), vai nedēļas(-u) griezumā). <i>(izpildes laiks 20 min.)</i> 3.2. Izstrādāt produkta piegādes maršrutu, izmantojot dotās adreses un dotos produkta realizācijas nosacījumus. <i>(izpildes laiks 15 min.)</i> 3.3. Rakstiski noformēt preču saņemšanas, uzskaites un norakstīšanas dokumentus, pielietojot vienu no uzdevumā norādītajām preču izsniegšanas metodēm. <i>(izpildes laiks 40 min.)</i></p> <p>4. Saņemot konkrētas situācijas aprakstu par agrārā sektora uzņēmumu, sagatavot elektroniski un prezentēt prezentāciju par agrārā sektora uzņēmumu, tajā iekļaujot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzņēmuma vizītkarti (uzņēmuma nosaukums, atrašanās vieta, kontaktinformācija), • piedāvāto preču un/vai pakalpojumu raksturojumu, 	

- mērķauditorijas raksturojumu,
- uzņēmuma produkta virzīšanas tirgū pasākumus un to pilnveidošanas iespējas,
- atbildes uz diviem jautājumiem par darba un vides drošību.

(prezentācijas sagatavošanas laiks 90 min., prezentēšanas laiks 5 min.)

5. Dokumentēt eksaminējamā darba norisi uzņēmumā XXX, pēc izvēles pielietojot aprakstus, aprēķinus, diagrammas, analīzi, fotogrāfijas, u.c. izteiksmes līdzekļus.

Apkopot informāciju darba mapē "Atskaite par darbu uzņēmumā XXX" un iesniegt to eksaminācijas institūcijai desmit darba dienas pirms eksāmena.

Darba mape satur informāciju par:

- 5.1. piedalīšanos tirgus pētījumos, to analizēšanu un interpretēšanu,
- 5.2. uzņēmuma tirgus daļas noteikšanu, tirgus segmentēšanu,
- 5.3. mērķtirgus noteikšanu un produkta pozīciju tirgū,
- 5.4. iepirktās un pārstrādātās produkcijas optimālo sadales kanālu noteikšanu un izvērtēšanu, pārdošanas vietām un metodēm.

Darba mapes noformēšanu veikt atbilstoši eksaminācijas institūcijā spēkā esošajām lietišķo rakstu/rakstisko darbu/zinātnisko darbu noformēšanas prasībām.

Darba mapes vēlamā uzbūve:

- *titullapa (1 lapa),*
- *satura rādītājs (līdz 1 lapai),*
- *darba vietas apraksts (līdz 1 lapai),*
- *tēmu sadaļas – katrā no sadaļām secīgi apkopoti ikdienā veicamo darbu apraksti, fotogrāfijas, diagrammas, u.c. veida informatīva rakstura materiāli, kas apliecina kompetences tēmas apguvē (katras tēmas sadaļai vismaz 2 lapas, līdz 4 lapas, fotogrāfijas, u.c. veida vizuālos materiālus ievietot kā pielikumu).*
- *secinājumi (līdz 1 lapai),*
- *profesionālo kompetenču apguves pašvērtējums (līdz 1 lapai),*
- *uzņēmuma vadītāja vai pēc amata atbildīgās personas vērtējums par sagatavoto darba mapes saturu.*

1., 2., 3., 4. uzdevumi izpildāmi eksāmena laikā. 5. uzdevums izpildāms pirms eksāmena.

Lai eksaminējamais būtu tiesīgs kārtot eksāmenu, desmit darba dienas pirms eksāmena eksaminējamais eksaminācijas institūcijai iesniedz agrārā sektora uzņēmuma vadītāja vai pēc amata atbildīgās personas izsniegtu rakstisku rekomendāciju/atzinumu par eksaminējamā kompetenču atbilstību Agrārā sektora komercdarbinieka profesionālo pienākumu veikšanai.

Eksāmenu uzsākot, eksaminējamais informē eksaminācijas komisiju par vienu no trīs piedāvātajām svešvalodām, kurā veiks

		1.2. uzdevuma terminu tulkošanas daļu.								
Norises vieta un nepieciešamie materiālie līdzekļi		<p>Eksāmena norisei nepieciešama telpa ar audio – vizuālās prezentēšanas tehniku un atsevišķu darba vietu katram eksaminējamam:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dators ar piekļuvi interneta pieslēgumam un izdrukas iespēju (3. un 4. uzdevuma izpildei), • pirms eksāmena uz datora darba virsmas izveido mapi EKSAMENS ar palīgmateriāliem uzdevumu veikšanai, • pirms eksāmena eksaminācijas institūcija izveido e-pasta adresi (3. un 4. uzdevuma izpildei), • zila vai melna pildspalva, • A4 formāta balts papīrs, • kalkulators. 								
Vērtēšanas kārtība		<p>Uzdevumu izpildi vērtē eksaminācijas komisija. Vērtēta tiek katra uzdevuma izpilde. Maksimāli iegūstamais punktu skaits ir 200, kas atbilst 100%. Eksāmens ir nokārtots, ja uzdevumu izpildes apjoms nav zemāks par 60%. Eksāmena vērtējums tiek izteikts ballēs atbilstoši vērtēšanas skalai:</p>								
Iegūto punktu skaits	1–29	30–59	60–89	90–119	120–135	136–151	152–167	168–183	184–193	194–200
Uzdevumu izpildes apjoms (%)	1–14	15–29	30–44	45–59	60–67	68–75	76–83	84–91	92–96	97–100
Vērtējums ballēs	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

**Profesionālās kvalifikācijas eksāmena uzdevumu izpildei nepieciešamo
MATERIĀLO LĪDZEKĻU PAPLAŠINĀTS SARAKSTS**
**Uzņēmējdarbības, finanšu, grāmatvedības, administrēšanas
(vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība un komerczinības) nozare,
profesionālā kvalifikācija "Agrārā sektora komercdarbinieks",
4. LKI līmenis**

Tehnoloģiskās iekārtas, aprīkojums un darba instrumenti	<p>Audio – vizuālās prezentēšanas tehnika – 1 gab.</p> <p>Katram eksaminējamajam atsevišķa darba vieta, aprīkota ar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datoru ar piekļuvi interneta pieslēgumam un izdrukas iespēju, • pirms eksāmena uz katra datora darba virsmas izveidota mape EKSAMENS ar palīgmateriāliem uzdevumu veikšanai.
Materiāli, palīgmateriāli u.tml.	<p>Katram eksaminējamajam:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A4 formāta balts papīrs – 6 gab., • eksaminācijas institūcijas pirms eksāmena izveidota e-pasta adrese – 1 gab., • zila vai melna pildspalva – 1 gab., • zīmulis – 1 gab., • dzēšgumija – 1 gab., • kalkulators – 1 gab.

**Profesionālās kvalifikācijas eksāmena
UZDEVUMU KOMPLEKTS**
**Uzņēmējdarbības, finanšu, grāmatvedības, administrēšanas
(vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība un komerczinības) nozare,
profesionālā kvalifikācija "Agrārā sektora komercdarbinieks",
4. LKI līmenis**

1. uzdevums. Rakstiski izpildīt zināšanu pārbaudes uzdevumus.

(izpildes laiks 35 min.)

1.1. Aizpildīt tukšās vietas formulējumos.

1. _____ ir jebkura lieta (priekšmets), ko patērējot, cilvēki apmierina savas vajadzības un kurai ir noteikta vērtība, to pērkot un pārdodot tirgū.
2. _____ ir jebkāda intelektuālā vai fiziskā darbība, kas tiek mērķtiecīgi veikta, lai ražotu labumus un pakalpojumus.
3. _____ ir saimnieciskās darbības plāns, kurš ietver visus pasākumus un līdzekļus, kas nepieciešami izvirzītā mērķa sasniegšanai.
4. _____ ir cena, par kādu tiek pirktas un pārdotas akcijas.
5. _____ ir kapitālsabiedrība, kuras pamatkapitālu veido akcionāru ieguldītais īpašums.
6. _____ ir fiziska vai juridiska persona, kas nodarbojas ar preču pārdošanu.
7. _____ ir maksāspējīgu pircēju konkrēts nodoms pirkt preci.
8. _____ ir cena, par kuru pieprasītais preces daudzums sakrīt ar piedāvāto preces daudzumu.

1.2. Izlasīt definīciju, atrast tai atbilstošu terminu/jēdzienu. Savietot definīciju ar pareizo terminu/jēdzienu, ierakstot burtu tam paredzētajā vietā. Aizpildīt 1. tabulu.

1. tabula

Terminu/jēdzienu skaidrojumu atpazīšana

Nr.p.k.	Definīcija	Ierakstīt pareizo atbildi (burtu)		Termins/jēdziens
1.	Darbību kopums, ko veic noteiktu amatu speciālisti, lai apmierinātu cilvēku vajadzības, un kam ir noteikta vērtība, to pērkot un pārdodot tirgū.		A	Alga

2.	Situācija tirgū, kad pieprasītais produktu daudzums pārsniedz piedāvāto produktu daudzumu, jo tā cena ir zemāka nekā līdzsvara cena.	B	Fiksētās izmaksas
3.	Naudas summa, kuru darbinieki saņem par padarīto darbu.	C	Maksātspēja
4.	Izmaksu veids, kas noteiktā laika periodā un darbības robežās nemainās, tas ir, šo izmaksu kopējo lielumu neietekmē saražoto preču un pakalpojumu daudzums.	D	Pakalpojums
5.	Patēriņa preču pārdošana tieši patērētājam bez tirdzniecības uzņēmuma starpniecības.	E	Mērķa tirgus
6.	Maksātspējīgu pircēju konkrēts nodoms pirkt preci.	F	Ražošanas izmaksas
7.	Uzņēmuma finansiālais stāvoklis, ja tas nav spējīgs laikā vai pilnībā veikt paredzētos maksājumus.	G	Deficīts
8.	Izmaksas, kas saistītas ar ražošanas norisi un apgādi.	H	Tiešā pārdošana

1.3. No 1. tabulas izvēlēties 3 (trīs) terminus un pārtulkot vienā no izvēlētām svešvalodām (krievu valoda, angļu valoda, vācu valoda). Aizpildīt 2. tabulu.

2. tabula

Terminu tulkojums

Termins	Tulkojums

2. uzdevums. Aprēķināt produkta pašizmaksu, mainīgās izmaksas, pastāvīgās izmaksas, kopējās izmaksas. Aizpildīt 3. tabulu.
(izpildes laiks 30 min.)

3. tabula

	Atbilde
Mainīgās izmaksas	
Pastāvīgās izmaksas	
Kopējās izmaksas	
Kartupeļu pašizmaksa: - uz platību - kilogramos	

Situācijas apraksts

Zemnieku saimniecība "*Zemnieku saimniecība*" (turpmāk – ZS "*Zemnieku saimniecība*") juridiskā adrese – "Ķempes", Variņu pagasts, Smiltenes novads, LV – 4726, kontakttālrunis 11111111.

Saimnieciskās darbības virziens – dārzeņu audzēšana.

ZS "*Zemnieku saimniecība*" noslēgusi sadarbības līgumu ar SIA "*Uzņēmuma nosaukums*" par dārzeņu piegādi veikalu tīklam "*Veikals*" Vidzemes un Latgales reģionā.

Saimniecības mērķis – izmantojot modernākās dārzeņu audzēšanas tehnoloģijas, paplašināt savu sortimentu, palielināt apgrozījumu, veidot sadarbību ar vairākiem mazumtirdzniecības tīkliem Latvijā, domāt par efektīvāku preču sadali nākotnē.

ZS "*Zemnieku saimniecība*" pamatdarbā tiek nodarbināti 15 cilvēki. Pārskata gada apgrozījums saimniecībā bija 800 tūkstoši EUR.

ZS "*Zemnieku saimniecība*" 1,8 ha iestādīja kartupeļus. Plānotā raža 190 cnt/ha. Saimniecībai veidojās šādas izmaksas:

- Kartupeļu sēkla 2,5 t/ha, cena 0,40 EUR/kg
- Trihodermins 5kg/ha, cena 8,40 EUR/kg

- Kūtsmēsli 40 t/ha, cena 2,41 EUR/t
- Kultivēšana (2 reizes), cena 31,56 EUR
- Vagu uzfrēzēšana (1 reize), cena 47,36 EUR
- Stādīšana (1 reize), cena 60,61 EUR
- Vagošana (3 reizes), cena 25,64 EUR
- Smidzināšana (3 reizes), cena 19,36 EUR
- Lakstu pļaušana (1 reize) 27,23 EUR
- Ražas novākšana (2 reizes) 231,44 EUR
- Amortizācija 1080,00 EUR/gadā
- Administrācijas izmaksas 8400,00 EUR/gadā
- Kredīta procenti 860,00 EUR

3. uzdevums. Organizēt ar produktu (agrārā sektora) realizāciju saistītos darbus.

3.1. Izlasīt "Veicamo darba apraksts" un "Darba uzdevumi". Sakārtot darba uzdevumus to izpildes secībā, lai nedēļas griezumā pareizā secībā būtu aptverts viss veicamo darbu apraksts. Aizpildīt 4. tabulu.

(izpildes laiks 20 min.)

Veicamo darbu apraksts

Uz otrdienu plānots saražot 1020 kg produkcijas.

Produkcijas sagatavošana un fasēšana realizācijai veikalu tīklam "Veikals" jāveic otrdien un ceturtdien. Produkcijas piegāde tirdzniecības punktiem paredzēta trešdien un piektdien.

Lai dārzeņus paspētu piegādāt, šoferim jānododas ceļā plkst. 7:00, ņemot līdzi pavadzīmi – rēķinu. Lai sagatavotu un safasētu produkciju piektdienas piegādei, nepieciešami papildu divi darbinieki. Līgumi jāsigatavo dienu pirms darba uzsākšanas. Produkcijas iepakojamais materiāls pietiek, lai safasētu produkciju otrdienai.

Pasūtīt iepakojamo materiālu, piegādes laiks ir divas darba dienas.

Ikdienā pārbaudīt dārzeņu novākšanu un uzskaiti noliktavā.

Trešdien ieplānot telefonsarunu ar minerālmēsli piegādātāju.

Līdz ceturtdienai jāpiesaka dalība Līgo gadatirgum.

Dotajā nedēļā ir jārisina jautājums par nestandarta produkcijas realizācijas iespējām.

Līdz piektdienai plkst. 12:00 pieņemt pasūtījumu nākamai nedēļai.

Darba uzdevumi

1. Pasūtīt iepakojamo materiālu.
2. Nosūtīt pieteikumu dalībai gadatirgū.
3. Sagatavot darba līgumus diviem papildus darbiniekiem.
4. Telefoniski sarunāt tikšanos ar sabiedriskā ēdināšanas uzņēmuma "Uzņēmuma nosaukums2" pārstāvi par nestandarta produkcijas piegādi.
5. Tikties ar sabiedriskā ēdināšanas uzņēmuma "Uzņēmuma nosaukums2" pārstāvi.
6. Saskaņot produkcijas piegādes grafiku veikalu tīklam "Veikals" par nākamo nedēļu.
7. Veikt telefonsarunu ar piegādātāju par minerālmēsli piegādi.
8. Noformēt pavadzīmes realizējamiem dārzeņiem.
9. Pārbaudīt dārzeņu novākšanu un uzskaiti noliktavā.
10. Sniegt informāciju īpašniekam par šīs nedēļas finanšu rezultātiem.
11. Ieviest kārtību darba dokumentos, pārdomāt to sistēmas uzlabošanu.
12. Sastādīt preču kravu nosūtīšanas grafiku pēc pieprasījuma.
13. Pārbaudīt preču kvalitātes un transportēšanas prasību ievērošanu.
14. Vienoties ar mazumtirdzniecības pārstāvi par preču piegādi veikalu tīklam "Veikals" (par

preču piegādi trešdienai un piektdienai).

4. tabula

Nedēļas darba plāns

Pirmdiena	
Otrdiena	
Trešdiena	
Ceturtdiena	
Piektdiena	

3.2. Izstrādāt preču piegādes maršrutu. Uzdevuma veikšanā izmantot dotās adreses, dotos preču realizācijas nosacījumus, kā arī *Google Maps*, pieņemot, ka sākuma punkts ir arī galapunkts. Izstrādāto maršrutu iekopēt teksta redaktorā un elektroniski nosūtīt uz eksaminācijas komisijas norādīto eksāmena nolūkiem izveidoto e-pasta adresi.

(izpildes laiks 15 min.)

Dati uzdevuma izpildei

ZS "Zemnieku saimniecība" adrese – "Ķempes", Variņu pagasts, Smiltenes novads. Taksācijas gada 14. jūnijā ar savu transportu piegādāja veikalu tīklam "Veikals" preces uz šādām adresēm:

1. Baznīcas laukums 13, Smiltene, Smiltenes novads;
2. Rīgas iela 13, Lejasciems, Lejasciema pagasts, Gulbenes novads;
3. Dzirnāvu iela 8, Smiltene, Smiltenes novads;
4. Dārza iela 19, Lizums, Lizuma pagasts, Gulbenes novads;
5. Avotu iela 22, Grundzāle, Grundzāles pagasts, Smiltenes novads;
6. Jaunā iela 12, Mēri, Bilskas pagasts, Smiltenes novads;
7. Torņa iela 6, Alūksne, Alūksnes novads;
8. Dārza iela 11, Lejasciems, Lejasciema pagasts Gulbenes novads.

ZS "Zemnieku saimniecība" ievēro kvalitātes un transportēšanas prasības – transportēšanas laikā preces jāpasargā no piesārņojuma un jānodrošina pārvadāšanai nepieciešamā temperatūrā. Transportlīdzeklim, tarai, iepakojumam, konteineram, kuros pārvietos pārtikas preces, jābūt tīriem, atbilstoši noteiktajām pārtikas higiēnas prasībām.

3.3. Veikt preču krājumu kustības reģistrēšanu.

3.3.1. Sastādīt preču apgrozījuma pārskatu taksācijas gada jūnijam pēc FIFO metodes. (2. pielikums).

3.3.2. Sastādīt pavadzīmi ACII Nr. 212145 par taksācijas gada 14. jūnijā realizētajām precēm. Aprēķināt 35 % uzcenojumu pašizmaksas cenai un PVN 5%. (1. pielikums).
(izpildes laiks 40 min.)

Uzdevumu izpildīt, elektroniski, izmantojot uz datora darba virsmas izveidotajā mapē EKSAMENS ievietotos palīgmateriālus uzdevuma veikšanai:

- precu_apgr.parsk.FIFO.xls (pārskata veidlapa),
- pavadzime_KE.xls (pavadzīmes veidlapa).

Izpildīto uzdevumu elektroniski nosūtīt uz eksaminācijas komisijas norādīto eksāmena nolūkiem izveidoto e-pasta adresi.

Dati uzdevuma izpildei

ZS "Zemnieku saimniecība" rekvizīti – nodokļa maksātāja Reģ.Nr. LVxxxxxxxxxxx, juridiskā adrese – "Māju nosaukums", pagasts, novads, A/S "Bankas nosaukums 1", bankas kods AAAALV2X, konta Nr. LVxxAAAxxxxxxxxxxxxx¹. Uzņēmums ir PVN maksātājs.

SIA "Uzņēmuma nosaukums" rekvizīti – nodokļa maksātāja Reģ.Nr. LVyyyyyyyyyyy, juridiskā adrese – Mājas nosaukums vai iela un mājas Nr., apdzīvota vieta, novads vai pilsēta, A/S "Bankas nosaukums 2", bankas kods BBBBLV2Y, konta Nr. LVyyBBBByyyyyyyyyyy¹.

ZS "Zemnieku saimniecība" nosūta preces uz Pilsētas nosaukums SIA "Uzņēmuma nosaukums" firmas "Veikals" veikalu adrese – iela un mājas Nr.

Samaksas veids – ar pārskaitījumu 8 dienu laikā.

Preces tiek pārvadātas ar ZS "Zemnieku saimniecība" piederošo transportlīdzekli, tā valsts reģistrācijas numurs ir BB CCCC, transporta līdzekļa vadītājs ir Vārds1 Uzvārds1.

Pavadzīmi izraksta un preces izsniedz Vārds2 Uzvārds2 taksācijas gada 14. jūnijā.

Preces saņem Vārds3 Uzvārds3 taksācijas gada 14. jūnijā.

Preču apgrozījuma pārskatu sastāda Vārds2 Uzvārds2.

Uzņēmuma noliktavā uz 1. jūniju bija šādi preču atlikumi (bez PVN)

- Tomāti (dzeltenie) 2 kg, cena 2,40 EUR/kg
- Tomāti (sarkani) 5 kg, cena 2,25 EUR/kg
- Gurķi (īsie) 8 kg, cena 1,35 EUR/kg

Uzņēmumā jūnija mēnesī noliktavā notikuši šādi saimnieciskie darījumi par preču saņemšanu un izlietošanu:

1) saņemtas no siltumnīcas preces 11. jūnijā:

- Tomāti (dzeltenie) 80 kg, 1 kg cena – EUR 2,28
- Ķirštomāti 63 kg, 1 kg cena – EUR 2,81
- Gurķi (īsie) 61 kg, 1 kg cena – EUR 1,27
- Tomāti (sarkani) 74 kg, 1 kg cena – EUR 2,15

2) no noliktavas izsniedza šādas preces 12. jūnijā:

- Gurķi (īsie) 22 kg
- Tomāti (dzeltenie) 32 kg
- Tomāti (sarkani) 35 kg
- Ķirštomāti 15 kg

3) no noliktavas izsniedza šādas preces 14. jūnijā:

- Gurķi (īsie) 42 kg

¹ Dati 5 darba dienas pirms eksāmena tiek precizēti.

- Tomāti (dzeltenie) 45 kg
  - Tomāti (sarkani) 39 kg
  - Ķirštomāti 42 kg
- 4) norakstītas no noliktavas šādas bojātas preces 28. jūnijā:
- Tomāti (dzelteni) 1,5 kg
  - Tomāti (sarkani) 3 kg
  - Gurķi (īsie) 2,5 kg

4. uzdevums. Sagatavot un prezentēt prezentāciju par agrārā sektora uzņēmumu.

(izpildes laiks 90 min. un prezentēšanas laiks 5 min.)

Izpildīto uzdevumu elektroniski nosūtīt uz eksaminācijas komisijas norādīto eksāmena nolūkiem izveidoto e-pasta adresi.

Prezentācijas izstrādē izmantot situācijas aprakstu par ZS "Zemnieku saimniecība" (2., 3. uzdevums) un informāciju, kas iegūta, izpildot 2. uzdevumu un 3. uzdevumu, kā arī izmantot internetā pieejamos resursus.

Prezentācijā iekļaut:

- 4.1. uzņēmuma vizītkarti (uzņēmuma nosaukums, atrašanās vieta, kontaktinformācija, darbības nozare, konkurenti, u.c.),
- 4.2. piedāvāto preču un/vai pakalpojumu raksturojumu,
- 4.3. mērķauditorijas raksturojumu,
- 4.4. uzņēmuma produkta virzīšanas tirgū pasākumus un to pilnveidošanas iespējas,
- 4.5. atbildes uz 2 (diviem) jautājumiem par darba un vides drošību. Prezentē ar ilustratīviem piemēriem un pamato skaidrojumu.
  - 4.5.1. Pie kādas atkritumu grupas pieder šie atkritumi – akumulatori, izlietotie tehnikas filtri, eļļas, krāsas, lakas, šķīdinātāji, pesticīdi, AAL izlietotais iepakojums, luminiscētas spuldzes, medicīniskie atkritumi?
  - 4.5.2. Kādu informāciju norāda persona, kura par ugunsgrēku ziņo ugunsdzēsības dienestam?

5. uzdevums. Dokumentēt eksaminējamā darba norisi uzņēmumā XXX, pēc izvēles pielietojot aprakstus, aprēķinus, diagrammas, analīzi, fotogrāfijas, u.c. izteiksmes līdzekļus.

Apkopot informāciju darba mapē "Atskaite par darbu uzņēmumā XXX" un iesniegt to eksaminācijas institūcijai desmit darba dienas pirms eksāmena.

Darba mape satur informāciju par:

- piedalīšanos tirgus pētījumos, to analizēšanu un interpretēšanu,
- uzņēmuma tirgus daļas noteikšanu, tirgus segmentēšanu,
- mērķtirgus noteikšanu un produkta pozīciju tirgū,
- iepirktās un pārstrādātās produkcijas optimālo sadales kanālu noteikšanu un izvērtēšanu, pārdošanas vietām un metodēm.

Darba mapes noformēšanu veikt atbilstoši eksaminācijas institūcijā spēkā esošajām lietišķo rakstu/rakstisko darbu/ zinātnisko darbu noformēšanas prasībām.

Darba mapes vēlamā uzbūve:

- *titullapa (1 lapa),*

- *satura rādītājs (līdz 1 lapai),*
- *darba vietas apraksts (līdz 1 lapai),*
- *tēmu sadaļas – katrā no sadaļām secīgi apkopoti ikdienā veicamo darbu apraksti, fotogrāfijas, diagrammas, u.c. veida informatīva rakstura materiāli, kas apliecina kompetences tēmas apgūvē (katras tēmas sadaļai vismaz 2 lapas, līdz 4 lapas, fotogrāfijas, u.c. veida vizuālos materiālus ievietot kā pielikumu),*
- *secinājumi (līdz 1 lapai),*
- *profesionālo kompetenču apguves pašvērtējums (līdz 1 lapai),*
- *uzņēmuma vadītāja vai pēc amata atbildīgās personas vērtējums par sagatavoto darba mapes saturu.*

Profesionālās kvalifikācijas eksāmena uzdevumu izpildes
VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI
Uzņēmējdarbības, finanšu, grāmatvedības, administrēšanas
(vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība un komerczinības) nozare,
profesionālā kvalifikācija "Finanšu darbinieks", 4. LKI līmenis

Vērtēšanas kritēriji

Uzdevums	Veicamās darbības	Maksimāli iegūstamais punktu skaits
1. Sagatavoties un rakstiski izpildīt zināšanu pārbaudes uzdevumus. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 25)</i>	1.1. Teksta papildināšana ar iztrūkstošo vārdu	8
	1.2. Definīciju un terminu savietošana	8
	1.3. Terminu tulkošana	9
2. Aprēķināt produkta pašizmaksu, mainīgās izmaksas, pastāvīgās izmaksas, kopējās izmaksas. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 15)</i>	2.1. Mainīgo izmaksu aprēķināšana	5
	2.2. Pastāvīgo izmaksu aprēķināšana	2
	2.3. Kopējo izmaksu aprēķināšana	2
	2.4. Produkcijas pašizmaksas aprēķināšana	6
3. Organizēt ar produktu (agrārā sektora) realizāciju saistītos darbus. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 95)</i>	3.1. Veicamo darbu plānošana nedēļas darba plānā	20
	3.2. Preču piegādes maršruta izstrādāšana	15
	3.3. Preču krājumu kustības reģistrēšana:	
	3.3.1. Preču apgrozījuma pārskata sastādīšana	30
	3.3.2. Preču pavadzīmes par realizētām precēm sastādīšana	30
4. Sagatavot un prezentēt prezentāciju par agrārā sektora uzņēmumu. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 51)</i>	4.1. Vizītkartes izvērtēšana	7
	4.2. Organizācijas piedāvāto preču un/vai pakalpojumu raksturošana	6
	4.3. Mērķauditorijas raksturošana	6
	4.4. Produkta virzīšana tirgū un virzīšanas pasākumu pilnveidošana	10
	4.5. Atbildes sniegšana par darba un vides drošību	4
	4.6. Prezentācijas veidošana	10
	4.7. Prezentācijas prezentēšana	8
5. Dokumentēt eksaminējamā darba norisi uzņēmumā XXX, pēc izvēles pielietojot aprakstus, aprēķinus, diagrammas, analīzi, fotogrāfijas, u.c. izteiksmes līdzekļus. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 14)</i>	5.1. Piedalīšanās tirgus pētījumos	4
	5.2. Uzņēmuma tirgus daļas, segmenta noteikšana	1
	5.3. Mērķtirgus un pozīciju tirgū noteikšana	2
	5.4. Optimālo sadales kanālu noteikšana	3
	5.5. Darba mapes noformēšana	4
Kopējais maksimāli iegūstamais punktu skaits		200

Paplašināts vērtēšanas kritēriju apraksts

1. uzdevums. Rakstiski izpildīt zināšanu pārbaudes uzdevumus. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 25)

Veicamā darbība	Vērtēšanas kritēriji	Piešķirjamie punkti
1.1. Teksta papildināšana ar iztrūkstošo vārdu. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 8)	Pareizi definē formulējumu. (1 punkts par katru pareizu formulējumu)	8
1.2. Definīciju un terminu savietošana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 8)	Pareizi savieto definīciju un atbilstošo terminu. (1 punkts par katru pareizu ierakstu)	8
1.3. Terminu tulkošana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 9)	Pareizi pārtulko terminu. (3 punkti par katru pareizu tulkojumu)	9

2. uzdevums. Aprēķināt produkta pašizmaksu, mainīgās izmaksas, pastāvīgās izmaksas, kopējās izmaksas. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 15)

Veicamā darbība	Vērtēšanas kritēriji	Piešķirjamie punkti
2.1. Mainīgo izmaksu aprēķināšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 5)	Sagrupē mainīgās izmaksas.	1
	Pareizi aprēķina mainīgās izmaksas.	4
2.2. Pastāvīgo izmaksu aprēķināšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 2)	Pareizi aprēķina pastāvīgās izmaksas.	2
2.3. Kopējo izmaksu aprēķināšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 2)	Pareizi aprēķina kopējās izmaksas.	2
2.4. Produkcijas pašizmaksu aprēķināšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 6)	Pareizi aprēķina produkcijas pašizmaksu uz doto platību.	2
	Pareizi aprēķina produkcijas pašizmaksu kilogramos.	4

3. uzdevums. Organizēt ar produktu (agrārā sektora) realizāciju saistītos darbus. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 95)

Veicamā darbība	Vērtēšanas kritēriji	Piešķirjamie punkti
3.1. Veicamo darbu plānošana nedēļas darba plānā. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 20)	pirmdiena	
	Ieraksta darbu – pārbaudīt dārzeņu novākšanu un uzskaiti.	1
	Ieraksta darbu – pasūtīt iepakojamo materiālu.	1
	Ieraksta darbu – pārbaudīt preču kvalitātes un transportēšanas prasību ievērošanu.	1
	Ieraksta darbu – vienoties ar mazumtirdzniecības pārstāvi par preču piegādi.	1
	otrdiena	
	Ieraksta darbu – pārbaudīt dārzeņu novākšanu un uzskaiti.	1
	Ieraksta darbu – nosūtīt pieteikumu dalībai gadatirgū (darbs var būt ierakstīts pirmdien, trešdien vai	1

	<i>ceturtdien).</i>	
	Ieraksta darbu – noformēt pavadzīmes realizējamiem dārzeņiem.	1
	Ieraksta darbu – sastādīt preču nosūtīšanas grafiku.	1
	Ieraksta darbu – telefoniski sarunāt tikšanos ar sabiedriskās ēdināšanas uzņēmuma pārstāvi (<i>darbs var būt ierakstīts jebkurā darba dienā</i>).	1
	trešdiena	
	Ieraksta darbu – pārbaudīt dārzeņu novākšanu un uzskaiti.	1
	Ieraksta darbu – sagatavot darba līgumus.	1
	Ieraksta darbu – veikt telefonsarunu ar piegādātāju par minerālmēslu piegādi.	1
	Ieraksta darbu – sakārtot darba dokumentus (<i>darbs var būt ierakstīts jebkurā darba dienā</i>).	1
	ceturtdiena	
	Ieraksta darbu – pārbaudīt dārzeņu novākšanu un uzskaiti.	1
	Ieraksta darbu – noformēt pavadzīmes realizējamiem dārzeņiem.	1
	Ieraksta darbu – sastādīt preču nosūtīšanas grafiku.	1
	Ieraksta darbu – tikties ar sabiedriskās ēdināšanas uzņēmuma pārstāvi (<i>darbs var būt ierakstīts jebkurā darba dienā, svarīgi, lai tas sekotu pēc telefona sarunas</i>).	1
	piektdiena	
	Ieraksta darbu – pārbaudīt dārzeņu novākšanu un uzskaiti.	1
	Ieraksta darbu – saskaņot produkcijas piegādes grafiku nākamajai nedēļai.	1
	Ieraksta darbu – sniegt informāciju īpašniekam par šīs nedēļas finanšu rezultātiem.	1
3.2. Preču piegādes maršruta izstrādāšana. (<i>maksimāli iegūstamais punktu skaits 15</i>)	Atver <i>Google Maps</i> un sameklē maršruta sastādītāju automašīnai.	1
	Ievada sākuma punkta adresi.	1
	Ievada pirmās piegādes adresi.	1
	Ievada otrās piegādes adresi.	1
	Ievada trešās piegādes adresi.	1
	Ievada ceturtais piegādes adresi.	1
	Ievada piektās piegādes adresi.	1
	Ievada sestās piegādes adresi.	1
	Ievada septītās piegādes adresi.	1
	Ievada astotās piegādes adresi.	1
	Ievada galapunkta adresi.	1
	Sakārto piegādes adreses, lai maršruts būtu optimāli izbraucams.	2
	Izvērtē īsāko laiku un nobrauktos km.	1
	Nokopē no <i>Google Maps</i> preču piegādes maršrutu teksta redaktorā. Izpildīto uzdevumu nosūta uz komisijas norādīto e-pasta adresi.	1
3.3. Preču krājumu kustības reģistrēšana.	Ieraksta uzņēmuma nosaukumu un reģistrācijas Nr.	1
3.3.1. Preču apgrozījuma pārskata sastādīšana – FIFO	Ieraksta <i>tomātu (dzeltenī)</i> daudzumu un summu uz mēneša sākumu.	1
	Ieraksta <i>tomātu (sarkani)</i> daudzumu un summu uz	1

metode. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 30)	mēneša sākumu.		
	Ieraksta <i>gurķu (īsie)</i> daudzumu un summu uz mēneša sākumu.	1	
	Aprēķina pareizu kopējo summu uz mēneša sākumu.	1	
	Ieraksta <i>tomātu (dzeltenī)</i> daudzumu un summu par saņemšanu no siltumnīcas 11. jūnijā.	1	
	Ieraksta <i>tomātu (sarkani)</i> daudzumu un summu par saņemšanu no siltumnīcas 11. jūnijā.	1	
	Ieraksta <i>gurķu (īsie)</i> daudzumu un summu par saņemšanu no siltumnīcas 11. jūnijā.	1	
	Ieraksta <i>ķirštomātu</i> daudzumu un summu par saņemšanu no siltumnīcas 11. jūnijā.	1	
	Aprēķina pareizu kopējo summu 11. jūnijā saņemtajām precēm.	1	
	Ieraksta izsniegto <i>tomātu (dzeltenī)</i> daudzumu un summu 12. jūnijā, izmanto FIFO metodi.	1	
	Ieraksta izsniegto <i>tomātu (sarkani)</i> daudzumu un summu 12. jūnijā, izmanto FIFO metodi.	1	
	Ieraksta izsniegto <i>gurķu (īsie)</i> daudzumu un summu 12. jūnijā, izmanto FIFO metodi.	1	
	Ieraksta izsniegto <i>ķirštomātu</i> daudzumu un summu 12. jūnijā, izmanto FIFO metodi.	1	
	Aprēķina pareizu kopējo summu 12. jūnijā izsniegtajām precēm.	1	
	Ieraksta izsniegto <i>tomātu (dzeltenī)</i> daudzumu un summu 14. jūnijā, izmanto FIFO metodi.	1	
	Ieraksta izsniegto <i>tomātu (sarkani)</i> daudzumu un summu 14. jūnijā, izmanto FIFO metodi.	1	
	Ieraksta izsniegto <i>gurķu (īsie)</i> daudzumu un summu 14. jūnijā, izmanto FIFO metodi.	1	
	Ieraksta izsniegto <i>ķirštomātu</i> daudzumu un summu 14. jūnijā, izmanto FIFO metodi.	1	
	Aprēķina pareizu kopējo summu 14. jūnijā izsniegtajām precēm.	1	
	Noraksta <i>tomātu (dzeltenī)</i> daudzumu un summu 28. jūnijā.	1	
	Noraksta <i>tomātu (sarkani)</i> daudzumu un summu 28. jūnijā.	1	
	Noraksta <i>gurķu (īsie)</i> daudzumu un summu 28. jūnijā.	1	
	Aprēķina pareizu kopējo summu 28. jūnijā norakstītajām precēm.	1	
	Aprēķina pareizi <i>tomātu (dzeltenī)</i> daudzumu un summu uz mēneša beigām.	1	
	Aprēķina pareizi <i>tomātu (sarkani)</i> daudzumu un summu uz mēneša beigām.	1	
	Aprēķina pareizi <i>gurķu (īsie)</i> daudzumu un summu uz mēneša beigām.	1	
	Aprēķina pareizi <i>ķirštomātu</i> daudzumu un summu uz mēneša beigām.	1	
	Aprēķina pareizu kopējo summu uz mēneša beigām.	1	
	Ieraksta preču apgrozījuma pārskata atbildīgo personu un datumu.	1	
	3.3.2. Pavadzīmes par realizētajām precēm sastādīšana. (maksimāli	Ieraksta pavadzīmes datumu un numuru.	1
		Ieraksta preču nosūtītāja nosaukumu un nodokļu maksātāja kodu.	1

<i>iegūstamais punktu skaits 30)</i>	Ieraksta preču nosūtītāja juridisko adresi.	1
	Ieraksta preču nosūtītāja kredītiestādes nosaukumu, bankas kodu un konta Nr.	1
	Ieraksta preču izsniegšanas vietas adresi.	1
	Ieraksta preču saņēmēja nosaukumu un nodokļu maksātāja kodu.	1
	Ieraksta preču saņēmēja juridisko adresi.	1
	Ieraksta preču saņēmēja kredītiestādes nosaukumu, bankas kodu un konta Nr.	1
	Ieraksta preču saņemšanas vietas adresi.	1
	Ieraksta preču pārvadātāja nosaukumu un reģistrācijas Nr.	1
	Ieraksta preču pārvadātāja auto vadītāja vārdu, uzvārdu un transportlīdzekļa reģistrācijas Nr.	1
	Norāda samaksas veidu.	1
	Ieraksta preču nosaukumu – <i>tomāti (dzeltenī) un tomāti (sarkani)</i> .	1
	Ieraksta preču nosaukumu – <i>gurķi (īsie) un ķirštomāti</i> .	1
	Ieraksta preču daudzumu – <i>tomāti (dzeltenī) un tomāti (sarkani)</i> .	1
	Ieraksta preču daudzumu – <i>gurķi (īsie) un ķirštomāti</i> .	1
	Aprēķina <i>tomātu (dzeltenī)</i> cenu, ņemts vērā norādītais uzcenojums.	1
	Aprēķina <i>tomātu (sarkani)</i> cenu, ņemts vērā norādītais uzcenojums.	1
	Aprēķina <i>gurķu (īsie)</i> cenu, ņemts vērā norādītais uzcenojums.	1
	Aprēķina <i>ķirštomātu</i> cenu, ņemts vērā norādītais uzcenojums.	1
	Aprēķina preču summas.	2
	Aprēķina kopējo izsniegto preču summu bez PVN.	2
	Aprēķina PVN 5%.	2
	Aprēķina kopējo summu ar PVN.	2
	Ieraksta kopējo summu ar PVN vārdiem.	1
	Ieraksta par preču izsniegšanu atbildīgās personas vārdu, uzvārdu un datumu. Ieraksta par preču saņemšanu atbildīgās personas vārdu, uzvārdu un datumu.	1

4. uzdevums. Sagatavot prezentēt prezentāciju par agrārā sektora uzņēmumu. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 51)

Veicamā darbība	Vērtēšanas kritēriji	Piešķiramie punkti
<i>4.1. Vizītkartes izvērtēšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 7)</i>	Sniedz informāciju par organizācijas nosaukumu (ZS "Zemnieku saimniecība").	1
	Sniedz informāciju par zemnieka saimniecības atrašanās vietu (<i>Ķempes, Variņu pagasts, Smiltenes novads, LV – 4726, kontaktārunis 11111111</i>).	1
	Sniedz informāciju par zemnieka saimniecības lielumu (<i>Maza lieluma zemnieka saimniecība</i>).	1
	Sniedz informāciju par organizācijas darbības nozari	1

	<i>(lauksaimniecība).</i>	
	Sniedz informāciju par specializāciju nozarē <i>(dārzeņu audzēšana).</i>	1
	Sniedz informāciju par organizācijas galvenajiem konkurentiem <i>(uzskaita vismaz trīs tuvākās aktīvās zemnieka saimniecības, kas atrodas šajā (Smiltenes) novadā vai Latgales reģionā).</i>	2
4.2. Organizācijas piedāvāto produktu raksturošana. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 6)</i>	Sniedz informāciju par organizācijas piedāvāto produktu klāstu un raksturo piedāvāto sortimentu (nomenklatūru) pēc garuma <i>(tomāti, gurķi, kartupeļi un citi dārzeņi).</i>	1
	Sniedz informāciju par organizācijas piedāvāto produktu klāstu un raksturo piedāvāto sortimentu (nomenklatūru) pēc platuma <i>(Piemēram: tomāti plūmes, ķiršu tomāti, dzeltenie tomāti utt.).</i>	1
	Sniedz informāciju par organizācijas piedāvāto produktu klāstu un raksturo piedāvāto sortimentu (nomenklatūru) pēc dziļuma <i>(piemēram, tomātus piedāvā sveramā variantā un safasētā, konkrētā svara daudzumā).</i>	1
	Sniedz informāciju par organizācijas piedāvāto produktu klāstu un raksturo piedāvāto sortimentu (nomenklatūru) pēc novitātes (atjaunināšanas) <i>(piemēram, piedāvā kādas jaunas šķirnes, dažas nosauc, atbilstoši internetā pieejamai informācijai).</i>	1
	Sniedz informāciju par organizācijas piedāvāto produktu klāstu un raksturo piedāvāto sortimentu (nomenklatūru) pēc iespējas specializēties <i>(novērtējot saimniecības atrašanās vietu un iespējas, piedāvā specializāciju virzienā, kur saimniecībai ir vislielākās priekšrocības. To eksaminējamais izvēlas pats, svarīga ir argumentācija).</i>	2
4.3. Mērķauditorijas raksturošana. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 6)</i>	Uzskaita, kādas patērētāja vajadzības izvēlētie produkti apmierina <i>(Viena no galvenajām patērētāja vajadzībām ir vajadzība pēc pārtikas. Izvēlētie produkti apmierina patērētāja vajadzības pēc pārtikas. Pārtika ir pirmās nepieciešamības prece (ikdienas pieprasījuma prece, impulsa prece).</i>	2
	Sniedz informāciju par produkta galvenajiem patērētājiem <i>(Galvenie sadarbības partneri ir SIA "Uzņēmuma nosaukums" un patērētāji ir šo veikalu tīklu pircēji.).</i> Sniedz informāciju par sadali <i>(ražotājs (zemnieku saimniecība "Zemnieku saimniecība"), starpnieks (veikalu tīkls), patērētājs (maksājspējīgs pircējs)).</i>	2
	Sniedz informāciju par produktu izcenojumiem un apmaksas kārtību <i>(Informāciju iegūst, izpildot 3. uzdevumu. Produkcija tiek realizēta un apmaksāta saskaņā ar pavadzīmē ietvertu informāciju).</i>	2

4.4. Produkta virzīšana tirgū un virzīšanas pasākumu pilnveidošana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 10)	Sniedz ieskatu par produkta iespējamiem virzīšanas pasākumiem (<i>Zemnieku saimniecībā audzētās produkcijas klāstu piedāvā sadarbības partnerim SIA "Uzņēmuma nosaukums" kopā ar ideju produkta virzīšanai tirgū kādā no četriem veidiem: reklāma, propaganda, pārdošana jeb noieta veicināšana, tiešā pārdošana. Zinot, ka produkta virzīšanas pasākumi maksā dārgi, prezentē ideju, kā veidot tādu, pēc iespējas ekonomiski izdevīgu produkta virzīšanu tirgū, kas rosinātu pircējus iegādāties piedāvāto produkciju. Virzīšanas pasākums mērķi būs sasniedzis, ja pircēja atbildes reakcija būs nopirkts produkts. Iespējama arī pamatota vai nu bukleta, vai kataloga ideja, vai kāds cits uzskatāms veids).</i>	2
	Argumentēti skaidro par iespēju izvēlēties kādu(-iem) no 4P (<i>(reklāma, pārdošanas veicināšana, tiešā pārdošana, sabiedriskās domas veidošana, t.i. propaganda). Lielais 4PI sastāv no – produkts, cena, vieta, virzīšana.</i>).	2
	Piedāvā konkrētu un argumentētu darbību produktu popularizēšanā (<i>Piemēram, bukletu, informatīvo lapiņu veidošanu, kā arī iespējamu sadarbību kādā konkursā vai degustācijā. Var būt kāda pasākuma atbalsītājs).</i>	2
	Sniedz informāciju par produkta popularizēšanas izvietošanu dažādos informācijas nesējos (<i>Specializētie laikraksti, piem.: "Lauku avīze", "Mans dārzs", u.c. Žurnāli, piem.: "Profi", "Agrotops", u.c. Vietējie laikraksti, kas aktuāli lauksaimniecībā. Sadarbojoties ar SIA "Uzņēmuma nosaukums" informācija tiek ievietota arī ikmēneša speciālā "Veikals" veidotajā speciālo piedāvājuma izdevumā.</i>).	2
	Sniedz uzskaitījumu par uzņēmuma iespējam produkta popularizēšanā (piedalīšanās gadatirgos, atbalsta programmās, valsts pasūtījumos) (<i>Nosauc Latvijā organizētās lauksaimniecības nozarē veidotās izstādes. Piem.: lauksaimniecības izstāde "Rāmava", izstāde "Lauku sēta", u.c.</i>).	2
4.5. Darba un vides drošības ievērošana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 4)	4.5.1. Pie kādas atkritumu grupas pieder šie atkritumi – akumulatori, izlietotie tehnikas filtri, eļļas, krāsas, lakas, šķīdinātāji, pesticīdi, AAL izlietotais iepakojums, luminiscētas spuldzes, medicīniskie atkritumi? Atbilde. <i>Bīstamie atkritumi.</i>	1
	4.5.2. Kādu informāciju norāda persona, kura par ugunsgrēku ziņo ugunsdzēsības dienestam? Atbilde. Norāda: <ul style="list-style-type: none"> • <i>ugunsgrēka izcelšanās vietas adresi,</i> • <i>ērtāko piebraukšanas ceļu līdz ugunsgrēka vietai,</i> • <i>ugunsgrēka objektu,</i> • <i>vai ir cietušie, vai nepieciešama citu dienestu</i> 	2

	<p><i>palīdzība (ugunsdzēsības dienesta dispečers izsūtīs visus citus nepieciešamos dienestus). Nosauc savu vārdu, uzvārdu un telefona numuru, pa kuru iespējams pārzvanīt un saņemt papildus informāciju. Atbild uz dispečera papildus jautājumiem un nekavējoties sniedz nepieciešamo informāciju.</i></p>	
	Abas atbildes par darba un vides drošību prezentē ar ilustratīviem piemēriem un pamatotu skaidrojumu.	1
4.6. Prezentācijas veidošana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 10)	Izmanto latviešu valodas pareizu lietojumu.	1
	Izmanto pareizu svešvalodas vārdu un terminu lietojumu.	1
	Ievērota prezentācijas struktūra (uzbūve) – titullapa (autora vārds, uzvārds, iegūstamās kvalifikācijas nosaukums vai studiju programmas nosaukums), datums, prezentācijas tēmas nosaukums, satura rādītājs, tēmas izvērsums.	1
	Izstrādāts prezentācijas kopsavilkums, secinājumi.	2
	Izvietoj prezentācijas informāciju plānveidīgi un loģiskā secībā.	2
	Noformē viegli uztveramu vienotu prezentācijas dizainu – viegli salasāms teksts, saturam atbilstoša stila fonti, krāsas, fons, vizualizācijas elementi (attēli, grafiki un/vai infoqrammas u.c.).	2
	Lieto uzmanību piesaistošus un noturošus elementus (animācijas, skaņas, video, prezentācijas "uzvedums", u.c. radošas iespējas).	1
4.7. Prezentēšana un komunicēšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 8)	Veido patstāvīgu stāstījumu, nepieciešamības gadījumā ieskatās piezīmēs.	3
	Veido kontaktu ar auditoriju.	1
	Runā saprotami, pārliecinoši, tekoši un droši.	1
	Lieto atbilstošu ķermeņa valodu (žesti, mīmika, u.c.).	1
	Argumentē savu viedokli.	2

5. uzdevums. Dokumentēt eksaminējamā darba norisi uzņēmumā XXX, pēc izvēles pielietojot aprakstus, aprēķinus, diagrammas, analīzi, fotogrāfijas, u.c. izteiksmes līdzekļus. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 14)

Veicamā darbība	Vērtēšanas kritēriji	Piešķiramie punkti
5.1. Piedalīšanās tirgus pētījumos. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 4)	Uzskaita, kādas pētījumu metodes tiek izmantotas tirgus pētījumā, datu vākšanā, apstrādē (Piem.: datu vākšanā, apstrādē izmanto kvalitatīvās vai kvantitatīvās pētījumu metodes. Nosauc vismaz divas no tirgus izpētes metodēm – aptauja (mutiskā vai rakstiskā), intervija (strukturēta, daļēji strukturēta, jaukta veida), novērošana, dokumentu analīze, u.c. Nosauc, vai ir veikts vai nu tirgus, pārdošanas,	2

	<i>produkta pētījums, vai varbūt veikta reklāmas, uzņēmuma darbības vai motivācijas izpēte.</i>	
	Apraksta, izskaidro (ar piemēriem) nosauktās metodes, pētījumus. (Vai ir atbildēts uz jautājumiem – ko? kas? kad? kur? cik? Skaidrojumā ietver pamatotību, ticamību, objektivitāti).	2
5.2. Uzņēmuma tirgus daļas, segmenta noteikšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 1)	Parāda, kādu tirgus daļu uzņēmums nodrošina ar savu produkciju (Piem.: ir izvērtēta reālā tirgus situācija, kam atbilstoši noteikta tirgus daļa, izvērtēti darījumu apjomi ar sadarbības partneriem, izvērtēts preču apgrozījuma lielums, u. tml. rādītāji).	1
5.3. Mērķtirgus un pozīciju tirgū noteikšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 2)	Uzskaita, kādas patērētāja vajadzības izvēlētie produkti apmierina (Viena no galvenajām patērētāja vajadzībām ir vajadzība pēc pārtikas. Izvēlētie produkti apmierina patērētāja vajadzības pēc pārtikas. Pārtika ir pirmās nepieciešamības prece, iedala ikdienas pieprasījuma prece, impulsa prece).	1
	Izveido uzņēmuma pozīcijas karti (Piem.: tiek attēlots grafiski, skalas asīs (iezīmēta zema cena – augsta cena), kuru galos ir norādīti kādi no 2 kritērijiem (salīdzinot to ar citiem: produkcijas daudzums, cena, kvalitāte, daudzveidība (produkcijas sortiments, popularitāte, u.c.)).	1
5.4. Optimālo sadales kanālu noteikšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 3)	Atspoguļo produkcijas sadales kanālus (Piem.: kāds no: ražotājs – patērētājs; ražotājs – mazumtirdzniecība – patērētājs; ražotājs – vairumtirdzniecība – mazumtirdzniecība – patērētājs; ražotājs – vairumtirdzniecība – tirdzniecības aģents – mazumtirdzniecība – patērētājs).	1
	Uzskaita, cik starpnieki ir iesaistīti sadales procesā (skatīt saistībā ar iepriekš sniegto atbildi, Piem.: ja ražotājs – patērētājs, tad starpnieku nav; ražotājs – vairumtirdzniecība – tirdzniecības aģents – mazumtirdzniecība – patērētājs šajā gadījumā ir trešās pakāpes sadales kanāls ar trīs starpniekiem, utt.).	1
	Uzskaita, kādas funkcijas veic katrs no sadales kanālu dalībniekiem (Piem.: uzglabāšana, transportēšana, safasēšana, līdzfinansēšana, patērētāja vajadzību izziņāšana, u.c. Uzskaita vismaz trīs no sadales kanālu funkcijām).	1
5.5. Darba mapes noformēšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 4)	Darba mapes noformēšanu veic atbilstoši eksaminācijas institūcijā spēkā esošajām lietišķo rakstu/rakstisko darbu/ zinātnisko darbu noformēšanas prasībām.	1
	Izstrādāti izvērsti, darba mapes saturisko konceptu apveroši secinājumi (vismaz 3 secinājumi).	1
	Uzrakstīts paškritiski reāls profesionālo kompetenču apguves pašvērtējums par darbu agrārajā uzņēmumā.	1
	Ievietots uzņēmuma vadītāja vai pēc amata atbildīgās personas vērtējums par sagatavoto darba mapes saturu.	1

Pareizās atbildes

1.1. uzdevums

1. PRECE ir jebkura lieta (priekšmets), ko patērējot, cilvēki apmierina savas vajadzības un kurai ir noteikta vērtība, to pērkot un pārdodot tirgū.
2. SAIMNIECISKĀ DARBĪBA ir jebkāda intelektuālā vai fiziskā darbība, kas tiek mērķtiecīgi veikta, lai ražotu labumus un pakalpojumus.
3. BIZNESA PLĀNS ir saimnieciskās darbības plāns, kurš ietver visus pasākumus un līdzekļus, kas nepieciešami izvirzītā mērķa sasniegšanai.
4. AKCIJU KURSS ir cena, par kādu tiek pirktas un pārdotas akcijas.
5. AKCIJU SABIEDRĪBA ir kapitālsabiedrība, kuras pamatkapitālu veido akcionāru ieguldītais īpašums.
6. STARPNIĒKS ir fiziska vai juridiska persona, kas nodarbojas ar preču pārdošanu.
7. PIEPRASĪJUMS ir maksātspējīgu pircēju konkrēts nodoms pirkt preci.
8. LĪDZSVARA CENA ir cena, par kuru pieprasītais preces daudzums sakrīt ar piedāvāto preces daudzumu.

1.2. uzdevums

1. tabula

Terminu/jēdzienu skaidrojumu atpazīšana

Nr.p.k.	Definīcija	Ierakstīt pareizo atbildi (burtu)		Termins/ jēdziens
1.	Darbību kopums, ko veic noteiktu amatu speciālisti, lai apmierinātu cilvēku vajadzības, un kam ir noteikta vērtība, to pērkot un pārdodot tirgū.	D	A	Alga
2.	Situācija tirgū, kad pieprasītais produktu daudzums pārsniedz piedāvāto produktu daudzumu, jo tā cena ir zemāka nekā līdzsvara cena.	G	B	Fiksētās izmaksas
3.	Naudas summa, kuru darbinieki saņem par padarīto darbu.	A	C	Maksātspēja
4.	Izmaksu veids, kas noteiktā laika periodā un darbības robežās nemainās, tas ir, šo izmaksu kopējo lielumu neietekmē saražoto preču un pakalpojumu daudzums.	B	D	Pakalpojums
5.	Patēriņa preču pārdošana tieši patērētājam bez tirdzniecības uzņēmuma starpniecības.	H	E	Mērķa tirgus
6.	Maksātspējīgu pircēju konkrēts nodoms pirkt preci.	E	F	Ražošanas izmaksas

7.	Uzņēmuma finansiālais stāvoklis, ja tas nav spējīgs laikā vai pilnībā veikt paredzētos maksājumus.	C	G	Deficīts
8.	Izmaksas, kas saistītas ar ražošanas norisi un apgādi.	F	H	Tiešā pārdošana

1.3. uzdevums

2. tabula

Terminu tulkojums

Termins	Tulkojums		
	Krievu valoda	Angļu valoda	Vācu valoda
mērķa tirgus	Целевой рынок	Target market	Der Zielmarkt
pakalpojums	Услуга	Service	Die Dienstleistung
alga	Зарплата	Salary	Das Gehalt
maksātnespēja	Неплатежеспособность	Insolvency	Die Zahlungsunfähigkeit
ražošanas izmaksas	Производственные затраты/расходы	Production costs	Die Betriebskosten, die Produktionskosten
fiksētās izmaksas	Фиксированные затраты/расходы	Fixed costs	Das Festkosten, das Fixkosten
tiešā pārdošana	Непосредственные(прямые) продажи	Direct sales	Die Direktvermarktung, die Direktverkäufe
deficīts	Дефицит	Deficit	Die Mangelware, das Defizit

2. uzdevums

3. tabula

	Atbilde	
Mainīgās izmaksas	Kartupeļu sēkla Trihoderms Kūtsmēsli Kultivēšana Vagu uzfrēzēšana Stādīšana Vagošana Smidzināšana Lakstu pļaušana Ražas novākšana	2,5x1,8ha x 0,40 x1000=1800,00 EUR 5x1,8ha x 8,40 = 75,60 EUR 40 x 1,8ha x 2,41 = 173,52 EUR 2 x 31,56 = 63,12 EUR 1 x 47,36 = 47,36 EUR 1 x 60,61 = 60,61 EUR 3 x 25,64 = 76,92 EUR 3 x 19,36 = 58,08 EUR 1 x 27,23 = 27,23 EUR 2 x 231,44 = 462,88 EUR
	Kopā	2845,32 EUR
Pastāvīgās izmaksas	1080,00 + 8400,00 + 860,00 = 10340,00 EUR	
	Patstāvīgās izmaksas veido: amortizācija, administrācijas izmaksas, kredīta pamatsumma ar procentiem.	
Kopējās izmaksas	2845,32 + 10340,00 = 13185,32 EUR	
	Kopējās izmaksas veido: saskaitot mainīgās izmaksas un patstāvīgās izmaksas.	

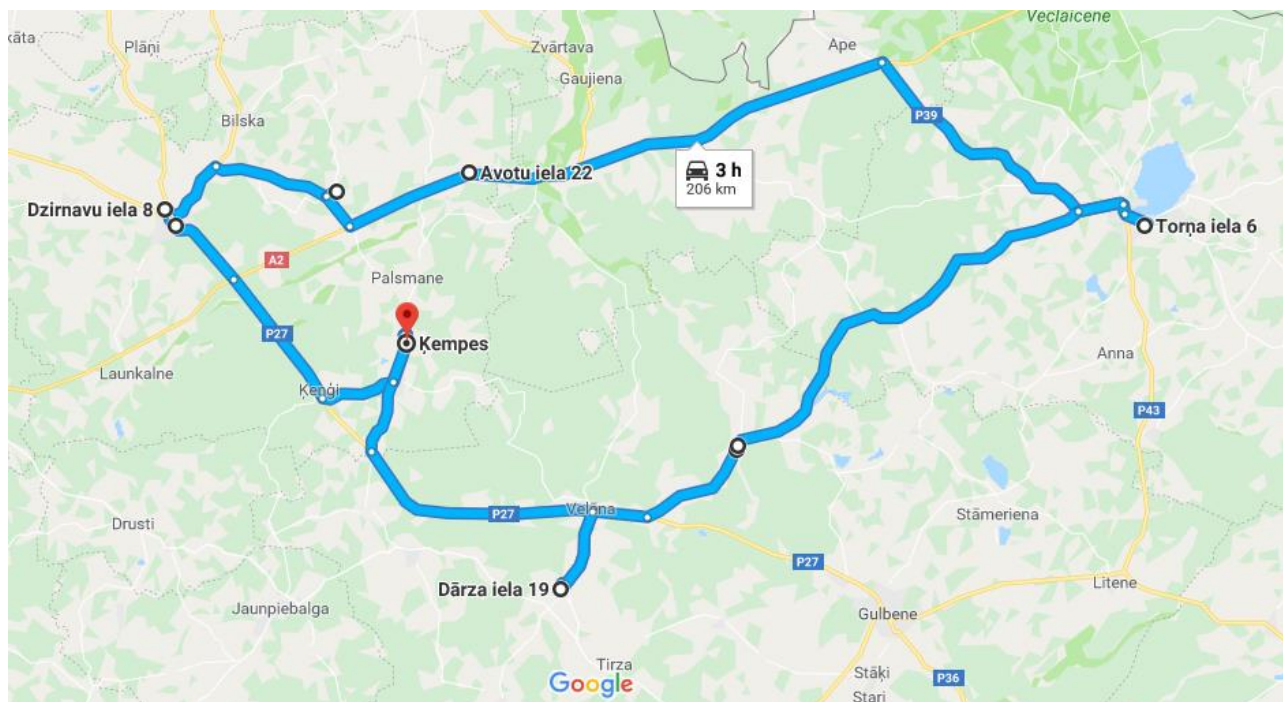

Kartupeļu pašizmaksa:	
- uz platību	$13185,32 : 1,8 = 7325,18 \text{ EUR/ha}$
- kilogramos	$13185,32 : (19000 \times 1,8 \text{ ha}) = 0,39 \text{ EUR/kg.}$
	1 cnt – 100 kg
	1 t – 1000 kg
	1 t – 10 cnt.

3.1. uzdevums

Pirmdiena	<p>9. Pārbaudīt dārzeņu novākšanu un uzskaiti noliktavā.</p> <p>1. Pasūtīt iepakojamo materiālu.</p> <p>13. Pārbaudīt preču kvalitātes un transportēšanas prasību ievērošanu.</p> <p>14. Vienoties ar mazumtirdzniecības pārstāvi par preču piegādi veikalu tīklam "Veikals" (par preču piegādi trešdienai un piektdienai).</p>
Otrdiena	<p>9. Pārbaudīt dārzeņu novākšanu un uzskaiti noliktavā.</p> <p>2. Nosūtīt pieteikumu dalībai gadatirgū.</p> <p>8. Noformēt pavadzīmes realizējamiem dārzeņiem.</p> <p>12. Sastādīt preču kravu nosūtīšanas grafiku pēc pieprasījuma.</p> <p>4. Telefoniski sarunāt tikšanos ar sabiedriskā ēdināšanas uzņēmuma "Uzņēmuma nosaukums2" pārstāvi par nestandarta produkcijas piegādi.</p>
Trešdiena	<p>9. Pārbaudīt dārzeņu novākšanu un uzskaiti noliktavā.</p> <p>3. Sagatavot darba līgumus diviem papildus darbiniekiem.</p> <p>7. Veikt telefonsarunu ar piegādātāju par minerālmēsli piegādi.</p> <p>11. Ieviest kārtību darba dokumentos, pārdomāt to sistēmas uzlabošanu.</p>
Ceturtdiena	<p>9. Pārbaudīt dārzeņu novākšanu un uzskaiti noliktavā.</p> <p>8. Noformēt pavadzīmes realizējamiem dārzeņiem.</p> <p>12. Sastādīt preču kravu nosūtīšanas grafiku pēc pieprasījuma.</p> <p>5. Tikties ar sabiedriskā ēdināšanas uzņēmuma "Uzņēmuma nosaukums2" pārstāvi.</p>
Piektdiena	<p>9. Pārbaudīt dārzeņu novākšanu un uzskaiti noliktavā.</p> <p>6. Saskaņot produkcijas piegādes grafiku veikalu tīklam "Veikals" nākamajai nedēļai.</p> <p>10. Sniegt informāciju īpašniekam par šīs nedēļas finanšu rezultātiem.</p>

3.2. uzdevums

Adreses sakārtotas to braukšanas secībā, var braukt arī otrādi, nesākot ar Smiltēni, bet ar Lizumu.

1. Ķempes, Variņu pagasts, Smiltēnes novads LV-4726
2. Baznīcas laukums 13, Smiltene, Smiltēnes novads LV-4729
3. Dzirnava iela 8, Smiltene, Smiltēnes novads LV-4729
4. Jaunā iela 12, Mēri, Bilskas pagasts, Smiltēnes novads LV-4706
5. Avotu iela 22, Grundzāle, Grundzāles pagasts, Smiltēnes novads LV-4713
6. Torņa iela 6, Alūksne, Alūksnes novads, LV-4301
7. Rīgas iela 13, Lejasciems, Lejasciema pagasts, Gulbenes novads LV-4412
8. Dārza iela 11, Lejasciems, Lejasciema pagasts, LV-4412
9. Dārza iela 19, Lizums, Lizuma pagasts, Gulbenes novads LV-4425
10. Ķempes, Variņu pagasts, Smiltēnes novads LV-4726

Optimālais maršruta laiks ir 3 stundas, nobraucot 206 km.

(Iespējama neliela laika atšķirība minūtēs. Tas saistīts ar to, kurā laikā/laika posmā tiks ievadīti dati *Google Maps* (programma laiku mēra pēc attiecīgās transporta intensitātes noteiktā ceļa posmā noteiktā laikā))

3.3.1. uzdevums

Uzņēmuma nosaukums ZS "Zemnieku saimniecība"

Reģistrācijas Nr. LVxxxxxxxxxx

Preču apgrozījuma pārskats par jūniju

Nr.p k.	Preču nosaukums	Mēr- vienī- ba	Atlikums uz mēneša sākumu			Saņemts 11. jūnijā			Izsniegts 12. jūnijā			Izsniegts 14. jūnijā			Norakstīts 28. jūnijā			Atlikums uz mēneša beigām		
			daudz.	cena	summa	daudz.	cena	summa	daudz.	cena	summa	daudz.	cena	summa	daudz.	cena	summa	daudz.	cena	summa
1.	Tomāti (dzeltēni)	kg	2	2,40	4,80	80	2,28	182,40	2 30	2,40 2,28	4,80 68,40	45	2,28	102,60	1,5	2,28	3,42	3,5	2,28	7,98
2.	Tomāti (sarkani)	kg	5	2,25	11,25	74	2,15	159,10	5 30	2,25 2,15	11,25 64,50	39	2,15	83,85	3	2,15	6,45	2	2,15	4,30
3.	Gurķi (īsie)	kg	8	1,35	10,80	61	1,27	77,47	8 14	1,35 1,27	10,80 17,78	42	1,27	53,34	2,5	1,27	3,18	2,5	1,27	3,18
4.	Ķirštomāti	kg	-	-	-	63	2,81	177,03	15	2,81	42,15	42	2,81	118,02	-	-	-	6	2,81	16,86
Kopā		X	X	X	26,85	X	X	596,00	X	X	219,68	X	X	357,81	X	X	13,05	X	X	32,32

Materiāli atbildīgā persona _____/Vārds2 Uzvārds2/
vārds, uzvārds

Datums 30.06.20XX.

Uzziņu avoti

- Darba aizsardzība uzņēmumā. – Rīga: Latvijas Darba devēju konfederācija, 2011.
- Dokumentu juridiskā spēka likums [skatīts 2019. gada 10. februārī]. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=210205/>
- Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regula (EK) Nr. 852/2004 "Par pārtikas higiēnu", 5. pants. [skatīts 2019. gada 1. martā]. Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A32004R0852>
- Fizisko personu datu apstrādes likums. [skatīts 2019. gada 10. februārī]. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/300099-fizisko-personu-datu-apstrades-likums>
- Frīmentls, D. Aktīva klientu apkalpošana. Veiksmīga biznesa pamatprincipi. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2006.
- Grandāne, M., Martemjanova, E., Mārāne, I., Mežaraupe, V., Soopa, A. Finanšu grāmatvedība. – Rīga: RAKA, 2004.
- Grandāne, M., Mārāne, I. Praktiski uzdevumi grāmatvežiem. – Rīga: Turība, 2008.
- Grigorjeva, R., Jesemčika, A., Leibus, I., Svarinska, A. Finanšu grāmatvedība. – Rīga: Izglītības soļi, 2004.
- Grigorjeva, R., Jesemčika, A., Leibus, I., Svarinska, A. Grāmatvedības pamati. – Rīga: Izglītības soļi, 2002.
- Hofs, K.G., Alsiņa, R. Biznesa ekonomika. – Rīga: J.Rozes apgāds, 2011.
- Kalve, I. Dokumentu pārvaldība no A līdz Z. – Rīga: Biznesa augstskola Turība, 2013.
- Kolčanovs, B., Zankovska – Odiņa, S., Zālītis, K. Atšķirīgs klients daudzveidīgā Latvijā. – Rīga: Latvijas Cilvēktiesību centrs, 2010.
- Komerclikums [skatīts 2019. gada 5. martā]. Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/24539>
- Latvijas Republikas likums "Par individuālo (ģimenes) uzņēmumu un zemnieka vai zvejnieka saimniecību". [skatīts 2019. gada 5. martā]. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/72428>
- Latvijas Republikas likums "Par grāmatvedību" [skatīts 2019. gada 4. janvārī]. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=66460/>
- LVA valodas konsultācijas. [skatīts 2019. gada 4. martā]. Pieejams: <https://www.valodaskonsultacijas.lv/lv/questions/324>
- Mazā, vidējā komersanta statusa noteikšana. Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra, [skatīts 2019. gada 5. martā]. Pieejams: <http://www.liaa.gov.lv/lv/es-fondi/noderiga-informacija/mvk-statusa-noteiksana>
- Ministra kabineta 2003. gada 21. oktobra noteikumi Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju" [skatīts 2019. gada 4. janvārī]. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=80418/>
- Ministru kabineta 2018. gada 4. septembra noteikumi Nr. 558 "Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas kārtība" [skatīts 2019. gada 4. janvārī]. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/301436-dokumentu-izstradasanas-un-noformesanas-kartiba>
- Oganisjana, K. Uzņēmējspēja un uzņēmība. – Rīga: RAKA, 2012.
- Praude, V. Loģistika. – Rīga: Burtene, 2013.
- Praude, V. Mārketings. Teorija un prakse II. – Rīga: Burtene, SIA, 2011.
- Sprancmanis, N. Uzņēmējdarbības loģistikas pamati. – Rīga: Burtene, 2011.